

Vogels met een ringetje

Waarom hebben sommige vogels een lichte, aluminium ring om? In Europa geven onderzoekers per jaar wel vier miljoen vogels van allerlei soorten zo'n ring. Deze draagt een uniek registratienummer en het adres van de 'afzender'. Dit is het vogelpaspoort.

Vragen

Hoe oud wordt een merel of een zilvermeeuw? Waar broedt een kleine zwaan en waar overwintert een boerenzwaluw? Via welke route komt een trekvogel waar hij moet zijn? En komen vogels na de trek weer op dezelfde plek terug? Deze vragen zijn op te lossen met ringonderzoek. Onderzoekers kunnen vogels dan individueel herkennen en ze volgen tijdens hun omzwervingen. Belangrijke rust- en eetplaatsen – de 'hotels' – op de route kunnen pas beschermd worden als ze bekend zijn.

Zilvermeeuw:
Gemiddelde levensduur 4 jaar
Oudste terugmelding 32 jaar en 1 maand
Merel:
Gemiddelde levensduur 1,3 jaar
Oudste terugmelding 16 jaar en 9 maanden

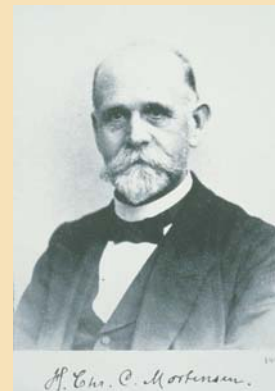
Een aluminium vogelring: zo licht als een veertje.

Op reis

Ieder jaar reizen er over de hele wereld zo'n 50.000 miljoen vogels. Kleine en grote reizen: tot tienduizenden kilometers lang. Vroeger was het ringen vooral gericht op deze vogeltrek. In 1899 'ringde' de Deense leraar Hans Cristiaan Mortensen voor het eerst om vogeltrek te bestuderen. Het ging om 165 spreuwen. Door vogels te ringen kwamen we erachter waar vogels bijvoorbeeld in de winter naartoe vliegen, en via welke route.

Sinds 1911

In 1911 werd in Nederland de eerste vogelring 'aangelegd'. De coördinatie lag bij het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie in Leiden. In 1931 ontstond de Stichting Vogeltrekstation Texel, die – zonder 'Texel' in de naam – nog steeds bestaat. Vanaf 1954 nam de voorloper van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) steeds meer taken over in het onderzoek en de administratie. Het instituut was toen nog niet in Heteren maar in Arnhem gevestigd; hier herinnert de naam 'Vogeltrekstation Arnhem' nog aan. Dat staat sinds 1963 op de ringen, en dat blijft er ook op staan voor de noodzakelijke continuïteit. Sinds 2006 is het Vogeltrekstation een samenwerkingsverband van NIOO-KNAW, SOVON en de Ringersvereniging, en heten we Vogeltrekstation – Centrum voor vogeltrek en –demografie.

De eerste ringer: een Deense schoolmeester.

Natuurbehoud

Tegenwoordig kijken de onderzoekers naast vogeltrek ook naar de verplaatsingen op kortere afstanden: waar is een dier geboren en waar gaat hij broeden? Dit noemen biologen 'dispersie' van vogels. Daarnaast krijgt de variatie in levensduur veel aandacht. Steeds op dezelfde plaatsen op dezelfde manier vogels terugvangen geeft een indruk van de leeftijden en de overleving in de vogelgemeenschap. Deze gegevens zijn nodig voor natuurbehoud: een vinger aan de pols van het milieu.